

Όλγα Τσιλιμπάρη

Το παρόν κείμενο αποτελεί προσπάθεια ανασκόπησης (προφανώς, όχι ολοκληρωμένης) των εξελίξεων στο εκπαιδευτικό κίνημα, με παράλληλες αναφορές στη γενικότερη οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική κατάσταση της χώρας την τελευταία εικοσαετία. Η οπτική γωνία του είναι αυτή της ριζοσπαστικής αντικαπιταλιστικής αριστεράς, συνοδευόμενη από ρητή παραδοχή της αναγκαιότητας για σύμπληξη ευρύτερων ανατρεπτικών μετωπικών σχηματισμών στην παρούσα συγκυρία. Αφορμή για τη σύνταξη του κειμένου είναι οι εξελισσόμενοι, ελπιδοφόροι αλλά και δύσκολοι αγώνες για **μαζικούς μόνιμους διορισμούς** στη δημόσια εκπαίδευση και **εξίσωση των δικαιωμάτων όλων των εκπαιδευτικών**.

Στα τέλη της δεκαετίας του '90, τα τόσο πυκνά σε γεγονότα για το εκπαιδευτικό κίνημα στην Ελλάδα, ήταν ήδη ορατό ότι οι καιροί είχαν αλλάξει. Η νεοφιλελεύθερη επέλαση κατάφερνε, σε παγκόσμιο επίπεδο, να οδηγεί μάζες στον πάγκο του χασάπη, μόνο με το **μαστίγιο** της καταστολής και χωρίς πλέον το **καρότο** του κράτους πρόνοιας.

Το κοινωνικό συμβόλαιο ξέφτιζε γοργά: οι αποπάνω δεν είχαν απέναντί τους το (σκονισμένο, έστω) αντίπαλο δέος του ανατολικού μπλοκ κι οι αποκάτω, υπό γοργή ανθρωπολογική μετάλλαξη, λίκνιζαν σε ατελείωτες μπαρότσαρκες την πάρτη τους, την αποψάρα τους και τις αυταπάτες τους ότι δεν είναι προλετάριοι - ακόμα κι οι πιο καλοπροαίρετοι...

Η μεγάλη απεργία των καθηγητών του '97, η μάχη ενάντια στην κατάργηση της **επετηρίδας του '98**, οι μαθητικές κινητοποιήσεις ενάντια στο **νόμο του Αρσένη** έριξαν πολύτιμη άμμο στα γρανάζια των "έκσυγχρονιστών", τροφοδοτώντας τις γραμμές του εκπαιδευτικού - και γενικότερα του ανταγωνιστικού - κινήματος με νέο αίμα. Οι παλιές караβάνες στη βάση του κινήματος, με το εξασκημένο μάτι τους και την πολύτιμη πείρα της χλευαζόμενης, ανοιχτά πλέον, από τα καθεστωτικά ιερατεία Μεταπολίτευσης, μάς χτυπούσαν καμπανάκι: σύντομα δε θα μπορούσαμε πια να κερδίζουμε κλαδικές νίκες σε επιμέρους ζητήματα. Η ιδεολογική κυριαρχία των νεοφιλελεύθερων μεταμοντέρνων χλεχλέδων απλωνόταν δυσανάλογα γοργά, σε σχέση με την ποιότητα των έμμισθων υπαλλήλων που την εξέπεμπαν.

Στα μέσα της δεκαετίας του **2000**, τους χαλάσαμε και πάλι τη βιτρίνα του ευρώ και των Ολυμπιακών της μίζας και της αρπαχτής με το φοιτητικό κίνημα ενάντια στο **άρθρο 16** και με την **απεργία των δασκάλων**. Ήδη έτριζαν τα θεμέλια του καζινοκαπιταλιστικού θαύματος, με την **αποβιομηχάνιση**, την **ανεργία** και την **ελαστική εργασία** να αυξάνονται γοργά. Οι σημίτηδες έψελναν τον ύμνο του **απασχολήσιμου** εν μέσω του πανηγυριού των εργολάβων, που μασούλιζαν τα ευρωπαϊκά προγράμματα, πετώντας όλο και λιγότερα αποφάγια στους μικροπαρατρεχάμενους.

Τις ίδιες μέρες που έσκαγε στις ΗΠΑ η φούσκα της αγοράς ακινήτων και ξεκινούσε η μεγάλη καπιταλιστική κρίση των αρχών του 21ου αιώνα, η Ελλάδα του 2008 συγκλονιζόταν από τον ξεσηκωμό της νεολαίας μετά τη **δολοφονία Γρηγορόπουλου**. Το όλο σκηνικό έφερνε στο μυαλό των πιο πολιτικοποιημένων τον Πέτρουλα, τον Ισιδωρόπουλο, τον Καλτεζά, αλλά είχε και μια μεγάλη ποιοτική διαφορά: **δεν ήταν πλέον απαραίτητο να είσαι στο κίνημα και να διεκδικείς, για να φας σφαίρα απ' την αστυνομία...**

Οι εξεγερμένοι ψάχνανε το δρόμο τους, ανάμεσα στα μπάχαλα, τις ντροπαλές ψηφοθηρικές παραδοχές του δίκιου τους και τις λεγκαλιστικές ρητορικές του ιστορικού συμβιβασμού. Ενώ όσοι ευαγγελίζονταν την ανάγκη για μια άλλη κοινωνία δεν κατάφεραν ν' αρπάξουν τον ταύρο της κρίσης απ' τα κέρατα, άρχισαν να βγαίνουν στη γύρα, ολοένα και πιο ξεδιάντροπα, όχι πλέον και μόνο φασίζουσες τηλεπερσόνες αλλά τα κανονικά τάγματα εφόδου. Για μια ακόμα φορά στην Ιστορία, οι ναζιστικοί σκελετοί το 'χαν σκάσει απ' το ντουλάπι με τις χρυσές εφεδρείες των εγγυητών της ομαλότητας.

Και μετά ήρθαν τα άκρως ενδιαφέροντα: μνημόνια, περικοπές *“για να σωθεί η Ελλάδα”*, Αγανακτισμένοι, ο κόσμος στα κάγκελα, απεργία πάνω στην απεργία, τα κέντρα των πόλεων να βουλιάζουν απ' τους διαδηλωτές, κύμα καταστολής, μνήμες παλιών αναταράξεων να ξανάρχονται ολοζώντανες, εκλογές, τρανταχτή κατάρρευση του δικομματισμού, πρωθυπουργοί τραπεζίτες, κι άλλες εκλογές, η προβοκάτσια στη Μαρφίν, Σαμαροβενιζελοκουβέληδες, ανατριχίλες των κρατούντων, άγρυπνες νύχτες για να ιχνηλατήσουμε απάτητους δρόμους, η Ελλάδα στο κέντρο του κόσμου, εργαστήριο σκληρής καταστολής και λαϊκής αντίστασης. Είχε και το εκπαιδευτικό κίνημα το μερίδιό του σ' όλα αυτά, για πρώτη φορά στο νέο αιώνα πραγματικά μαζί με το λαό, με κορύφωση την πάλη κατά των απολύσεων στην εκπαίδευση.

Η συνέχεια γνωστή. Τα ιστορικά παράθυρα ποτέ δε μένουν ανοιχτά επ' αόριστον. Αργή και βασανιστική η προσπάθεια να πορευτούμε στους δρόμους τους μετωπικούς, με ειλικρινείς αρχές, νέες δομές που απαιτεί η εποχή και γλώσσα που να μιλάει ευκρινώς στους διψασμένους. Αργήσαμε, σύντροφοι! Οι διψασμένοι δεν περιμένανε να 'ρθεί του αγίου σοσιαλισμού, γιατί θα σκάγανε, πήγαν να πιουν από άλλη βρύση. Οι αλέξηδες, εποχούμενοι ευθαρσώς στις πλάτες των φλαμπουριαροδραγασάκηδων, καβάλησαν το κύμα της κοινωνικής διαμαρτυρίας, απαλλάχτηκαν από τα περιττά, πλέον, βαρίδια των αριστερών πτερυγών, κάναν μέσα σε έξι ώρες το όχι του 2015 και βάλθηκαν να εμπεδώνουν προς εαυτούς και αλλήλους το δόγμα *“δεν υπάρχει άλλος δρόμος”*.

Μέσα στη σύγχυση και την απογοήτευση διαλύθηκε τ' ασκέρι και πάμε πάλι απ' την αρχή. Αντί να αναθεματίσουμε τους αλέξηδες, ας κάτσουμε να δούμε τι δεν κάναμε εμείς σωστά, στο βαθμό που μάς αναλογούσε. Μεγάλα τα καθήκοντα και συντριπτική η ιστορική αναγκαιότητα, αλλά μη βιαστούμε να τα ρίξουμε όλα στον κοσμάκη. Στο κάτω κάτω της γραφής, πότε τα πράγματα ήταν εύκολα για όσους παίρνουν στα σοβαρά την υπόθεση της κοινωνικής απελευθέρωσης; **Πάμε, λοιπόν, πάλι απ' την αρχή...**

Αυτή τη φορά, θα 'ναι εντελώς απ' την αρχή. Το κίνημα θα πρέπει να στηθεί από τα θεμέλια, σε συνθήκες πρωταρχικής συσσώρευσης, που θυμίζουν απαρχές της βιομηχανικής επανάστασης: εργοδοσία και εξουσία σε πατάνε στο λαιμό, χωρίς να τηρούν καν τα προσχήματα. Πρέπει να μάθουμε να παίζουμε σοβαρά και με πολύ σκληρούς όρους. Το κεντρικό διακύβευμα δεν έχει αλλάξει, η εκμετάλλευση και η καταπίεση ανθρώπου από άνθρωπο είναι το βασικό θέμα της εποχής.

Βασανιστικά βασικό, μάς γδέρνει σε σημείο που παύουμε να είμαστε ανθρώπινα πλάσματα. Αυτό το νιώθει στο πετσί της η νέα εργατική βάρδια, από ντελιβεράδες μέχρι αναπληρωτές εκπαιδευτικούς κι από πολυπτυχιούχους άνεργους μέχρι γκαστρωμένες που απολούνται, γιατί η εγκυμοσύνη τους χαλάει τις αποστειρωμένες νόρμες των εργοδοτών.

Το **νέο εργατικό κίνημα**, οι νέες μορφές συλλογικής αυτοθέσμησης που έχει ανάγκη η ανθρωπότητα δε βρίσκονται στα έτοιμα. Υπάρχει και πρέπει να αξιοποιηθεί η παγκόσμια αντιστασιακή παράδοση αιώνων, αλλά η κάθε εποχή και η κάθε γενιά δίνει το δικό της ξεχωριστό στίγμα, γράφει την ιστορία της.

Όσα ζήσαμε και ζούμε μάς προικίζουν καθημερινά με γνώση και εμπειρία. Υστερούμε, όμως, σε σταθερότητα, πειθαρχία, υπομονή και διαδικασίες συλλογικής επεξεργασίας και σύνθεσης απόψεων. Υστερούμε, επίσης, σε συνολικό όραμα για την εκπαίδευση, που προυποθέτει και συνολική μάχιμη γραμμή και όραμα για την κοινωνία. Δεν μπορούμε να απαντάμε με γενικολογίες στις ολομέτωπες ιδεολογικές επιθέσεις των κρατούντων. Στιβαρό εκπαιδευτικό πρόγραμμα από τη σκοπιά της κοινωνικής ανατροπής:

αυτό είναι που μάς λείπει κι όχι “προτάσεις” για καλύτερες συνθήκες σφαγής, που να τις καταθέτουν ευλαβικά στα πόδια των κρατούντων ηγέτες – συνομιλητές των κυβερνήσεων.

Το μέγεθος των προκλήσεων και της αναγκαιότητας πολλές φορές μάς τρέπει σε φυγή: τους παλιότερους σε εξιδανίκευση του παρελθόντος, τους νεότερους στις mainstream αυταπάτες. Τα νικηφόρα κοινωνικά κινήματα έχουν ως ιστορικό χαρακτηριστικό τη συνέχεια και την ικανότητα να θέτουν τα ζητήματα με συνολικό τρόπο. Αυτά δύσκολα πετυχαίνονται σε κατακερματισμένους και ανεργάτους καιρούς. Είναι, όμως, ποτέ εύκολες οι μάχες, όταν της γης οι κολασμένοι αποφασίζουν να ορθώσουν το ανάστημά τους για μια ζωή με αξιοπρέπεια; Κι όσοι ψελλίζουν ότι δεν είμαστε και κολασμένοι, αφού έχουμε μοντέρνα κινήτά, ας σκεφτούν στα σοβαρά τη ζωή που κάνουν κάθε μέρα...

Μπορεί η παρούσα εκπαιδευτική κινητοποίηση, με αίτημα αιχμής τους μαζικούς μόνιμους διορισμούς, να συνεχιστεί ή και να ξεφουσκώσει. Από εμπόδια και τρικλοποδιές, άλλο τίποτα. Ας δώσουμε τη μάχη μας να συνεχιστεί. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι ένα, μικρό έστω, κομμάτι του κόσμου της εργασίας προσπαθεί να ξανασηκώσει κεφάλι μέσα στα αποκαΐδια. Ας βρούμε σημεία επαφής και με άλλα κομμάτια του κόσμου της εργασίας – ανεργίας, εντός και εκτός εκπαίδευσης.

Το αίτημά μας πρέπει να ακουστεί, γιατί αμφισβητεί ουσιαστικά όλο το οικοδόμημα των μνημονίων, της λιτότητας και της καταστολής από τη σκοπιά των κοινωνικών αναγκών. Γι’ αυτό και είναι δύσκολο, αλλά όχι αδύνατο, να πετύχουμε νίκη. Ακριβώς γιατί η νίκη, έστω και μικρή, προυποθέτει ρήγμα στο Όλον των κρατούντων, που είναι ταυτόχρονα και ο τάφος της ζωής και των ονείρων για χιλιάδες από μας. Δεν αξίζουν θυσίες, και μάλιστα πολλές, για να ανοίξουμε πρώτα χαραμάδες κι έπειτα τρύπες στον τάφο μας, για τον οποίο τόσο εντατικά δουλεύουν οι απανταχού ολιγάρχες και οι υπάλληλοί τους;

Για να κερδίσουμε τα μικρά, ας πάμε για τα μεγάλα. Αδέρφια, πάμε γερά!

Κέρκυρα, 24 -3-18

Όλγα Τσιλιμπάρη

μέλος της ΕΛΜΕ Κέρκυρας